
Гипноз түсінігі:
ғылыми
көзқарас
Андрей Тихомиров

Андрей Тихомиров

Гипноз түсінігі: ғылыми көзқарас

«Автор»
2024

Тихомиров А.

Гипноз түсінігі: ғылыми көзқарас / А. Тихомиров — «Автор», 2024

Гипноз – зейіннің шоғырлануын, перифериялық хабардарлықтың төмендеуін және ұсынысқа жауап беру қабілетінің жоғарылауын қамтитын адам күйі. Гипноз кезінде адамның зейіні мен зейіні артып, ұсыныстарға реакциясы артады. Гипноз әдетте гипноздық индукциядан басталады, ол алдын ала нұсқаулар мен ұсыныстар сериясын қамтиды.

© Тихомиров А., 2024
© Автор, 2024

Содержание

Kirispe 5
Gıpnoz tarıhynan 8
Конец ознакомительного фрагмента. 10

Андрей Тихомиров
Гипноз түсінігі: ғылыми көзқарас

Kirispe

Adamdar myńdaǵan jyldar boıy gıpnozdyq tıptegi trans boldy. Kóptegen mádenıetter men dinderde bul medıtasıanyń bir túri retinde qarastyryldy. Úndistannyń Persıa men ıoga sıqyrshylary myńdaǵan jyldar boıy gıpnozben dinı maqsatta aınalysyp, saýsaqtarynyń ár qımylymen ekstatıkalyq trans arqyly ózderin batyrdy. óz murnyńyzdyń ushyna muqıat qaraý; mesmerızm qubylysyn týdyrý úshin ekzoterıkalyq áserdiń qajeti joq ekeni anyq. Osy prosesterdiń barlyǵynyń negizgi maqsaty-abstraksıalaý nemese zeıindi shoǵyrlandyrý ádetin qalyptastyrý, onda sýbekt bir ıdeıaǵa nemese ıdeıalar tizbegine tolyǵymen sińedi, al ol basqa obektini, maqsatty nemese áreketti bilmeıdi nemese oǵan nemquraıly qaraıdy. Gıpnozdyq jaǵdaıdyń sıpattamasynyń alǵashqy jazbasyn 1027 jyly "trans" týraly jazǵan Parsy dárigeri Avısennanyń jazbalarynan tabýǵa bolady. Qazirgi gıpnoz 18 ǵasyrdyń aıaǵynda bastalyp, "qazirgi gıpnozdyń"ákesi retinde tanymal bolǵan nemis dárigeri Frans Mesmerdiń arqasynda tanymal boldy. Ol kezde gıpnoz Mesmerdiń atymen atalǵan "mesmerızm" dep ataldy. Ol gıpnoz gıpnozdan gıpnozǵa ushyraǵan adamǵa aýysatyn mıstıkalyq kúshtiń bir túri degen pikirde boldy, biraq onyń teorıasyn gıpnozda sıqyrly element joq degen synshylar joqqa shyǵardy.

Gıpnozdy jáne onymen baılanysty qubylystardy túsindiretin ártúrli teorıalar bar. Ózgergen kúı teorıalary gıpnozdy sananyń ózgergen kúıi nemese ádettegi sana kúıinen ózgeshe zeıin deńgeıimen sıpattalatyn trans retinde qarastyrady. Kerisinshe, memlekettik emes teorıalar gıpnozdy plasebo effektisi, terapevtpen ózara árekettesýdi qaıta anyqtaý nemese rólderdi beıneli oryndaý formasy retinde ár túrli qarastyrady.

Titirkengen ishek sındromy men menopaýzany gıpnozǵa negizdelgen emdeý naqty dáleldermen rastalady. Gıpnozdy basqa máselelerdi emdeý úshin qoldaný ártúrli nátıjeler berdi, mysaly, temeki shegýden bas tartý. Gıpnozdy erte jaraqatty qalpyna keltirý jáne biriktirý úshin terapıa túri retinde paıdalaný ǵylymı negizgi aǵymda daýly bolyp tabylady. Zertteýler adamnyń gıpnozy jalǵan estelikterdiń paıda bolýyna yqpal etýi múmkin ekenin jáne gıpnoz adamdarǵa oqıǵalardy dálirek eske túsirýge kómektespeıtinin kórsetedi.

Gıpnoz-bul adamnyń jáne joǵary omyrtqaly janýarlardyń uıqyǵa jaqyn kúıi, onyń negizinde mıdyń joǵarǵy bólikteriniń tejelý qubylystary jatyr. 60-shy jyldarǵa deıin. 19 ǵ. gıpnoz týraly ıdeıalar arnaıy "suıyqtyqtardyń" nemese magnıttik tolqyndardyń – gıpnozshy taratqan arnaıy toktardyń spırıtızmdik boljamdaryna negizdelgen. Gıpnoz týraly mıstıkalyq ıdeıalar orys (V. M.Behterev, o. o. Mochýtkovskıı, A. A. Tokarskıı jáne t. b.) jáne fransýz (N. Berngeım jáne Dj. Sharko) ǵalymdarynyń eńbekterimen joıyldy. Gıpnozdyq kúıler problemalarynyń ǵylymı damýynyń bastalýy osy ǵalymdardyń esimderimen baılanysty. Olar gıpnozdyń emdik mańyzdylyǵyn anyqtady, sonymen qatar psıhologıalyq faktordy emdik maqsatta qoldaný ádisi retinde usynystyń erekshe rólin anyqtady. Alaıda, gıpnoz qubylystarynda áli de kóptegen túsiniksiz jaǵdaılar boldy. Atap aıtqanda, gıpnoz men usynys qate aralasqan. Psıhologıalyq baǵyttyń jaqtaýshylary qazir Berngeımniń "gıpnoz joq, tek usynys bar, usynys-bul ózin-ózi gıpnoz"degen eskirgen jáne durys emes ustanymyn ustanýdy jalǵastyrýda. Sonymen qatar, gıpnoz ben usynys qubylystary ártúrli: eger gıpnozdyń jaǵdaıy adamǵa da, janýarlarǵa da tán bolsa, onda aýyzsha usynysqa beıimdilik – bul adamnyń joǵary júıke qyzmetiniń qasıeti. Usynystyń fızıologıalyq jaǵy ı. p. Pavlovtyń úlken jarty sharlardyń sıgnaldyq qyzmeti, joǵary júıke júıesindegi birinshi jáne ekinshi sıgnaldyq júıelerdiń ózara árekettesýi, adam áreketi týraly iliminde óz túsindirmesin tapty.

I. p. Pavlov jáne onyń shákirtteri gıpnozdy Janýarlar tájirıbesinde jáne klınıkadaǵy adamdardy baqylaýda muqıat zerttei otyryp, gıpnoz qubylystarynyń ǵylymı negizdemesin berdi, bul sol

kezdegi gıpnozdyq kúılerdiń sýbektıvti-psıhologıalyq túsinigine qatty soqqy berdi. Bul úshin teorıalyq negiz ı.M. Sechenovtyń júıke júıesiniń negizgi bólimderiniń mıynyń ortalyq tejelýi týraly ilimimen daıyndaldy. I. p. ilimine sáıkes gıpnozdyq jaǵdaıdyń negizinde. Pavlova, mıdyń úlken jarty sharlarynyń qyrtysynyń betinde tejelýdiń bólshek jáne teń emes taralýyna baılanysty ishinara kortıkaldy uıqy túrinde damıtyn tejelý prosesi jatyr. Tejelý prosesiniń sáýlelenýi men qarqyndylyǵynyń bul Keńistiktik shektelýi gıpnozdyq uıqynyń tabıǵı, qalypty uıqydan negizgi aıyrmashylyǵy bolyp tabylady, onda tejelý búkil mı qyrtysyn qamtıdy (sýbkortıkalyq túzilimderge de túsedi). Bul ishinara tejelý kezinde, ádette, jeke oıatý oshaqtary saqtalady-Pavlov aıtqandaı, "kúzet pýnktteri", olar gıpnozǵa ushyraǵan jáne gıpnozǵa ushyraǵan adamdar arasyndaǵy baılanysty qamtamasyz etedi. Osylaısha, gıpnoz jaǵdaıynda adam barlyq syrtqy yntalandyrýlardan qorǵalǵan sıaqty, aýyzsha usynysty qabyldaıdy. I.p. Pavlov sózdiń adamǵa tán shartty titirkendirgish retindegi orasan zor maǵynasyn atap ótti. Ol gıpnoz sóziniń bir jaǵynan/ mıǵa tógilgen tejelýdi týdyratynyn, ekinshi jaǵynan mı qyrtysynyń belgili bir aımaǵynda titirkenýdi shoǵyrlandyratynyn atap ótti. Osylaısha, barlyq basqa syrtqy titirkendirgishterdiń básekeles áseri alynyp tastalady.

Gıpnozdyń damýy-ártúrli shıelenistermen jáne tejelý tereńdigimen sıpattalatyn birneshe fazalardan turatyn dınamıkalyq proses. Olardyń negizgileri: titirkendirgishtiń kúshine qaramastan reflektorlyq jaýaptar qarqyndylyǵy boıynsha teńdestirilgen teńdestirilgen faza; paradoksaldy faza-álsiz titirkendirgishter kúshti áser, al kúshti – álsiz áser týdyrady; reflektorlyq reaksıalardyń burmalanýy oryn alatyn últra-paradoksaldy faza-oń áser teris tejegish titirkendirgishten týyndaıdy, al tejegish áseri oń áser etedi titirkendirgish. Gıpnoz jaǵdaıy júıke júıesine áser etetin ártúrli faktorlardyń áserinen paıda bolýy múmkin. Gıpnoz shamadan tys syrtqy titirkendirgishtiń kenetten áserinen de, óte álsiz jáne monotondy estý, kórý jáne taktıldi titirkendirgishterdiń áserinen de týyndaıdy. Kóbinese tejeý kúıi osyndaı álsiz jáne monotondy titirkendirgishterdiń áserinen damıdy. Adamdaǵy gıpnoz qubylystaryn uıqynyń kúıin eske túsiretin ıdeıalardy aýyzsha usyný arqyly da týdyrýǵa bolady. Gıpnozdaǵy syrtqy kórinisterge sáıkes úsh kezeńdi ajyratýǵa bolady: birinshisi-uıqyshyldyq (adam tynyshtyqqa muqtaj, deneniń erekshe aýyrlyǵy, kózin ashý qıyn); ekinshisi-gıpotaksıa (jeńil uıqy), onda aıqyn katalepsıa baıqalady (dene múshelerine kez-kelgen pozısıany berýge bolatyn balaýyz ıkemdilik kúıi), adam tájirıbeni eske túsirý qabiletin joǵaltpaıdy jáne bul jaǵdaıda jasalǵan usynys gıpnozdan keıingi kúıde de óziniń áserin anyqtaıdy; úshinshi kezeń – somnambýlızm nemese gıpnozǵa ushyraǵan kezde tereń gıpnoz kez-kelgen "básekeles" tájirıbeden tolyǵymen qorǵalǵan jáne tek gıpnozshymen baılanysta bolady; bul jaǵdaıda, oıanǵannan keıin, adam ádette gıpnozdyq uıqy kezinde onymen bolǵan oqıǵalardyń eshqaısysyn esine almaıdy. Gıpnozdyń bastapqy kezeńderinde, adam men janýarda tek osyndaı uıqy kúıi anyqtalǵan kezde, jańa shartty baılanystardyń paıda bolýy jáne nyǵaıýy múmkin; gıpnozdyń tereń kezeńderinde jańa shartty baılanystardy ornatý, tipti odan da kóp bekitý prosesteri aıtarlyqtaı qıyn. Gıpnozdyq fazalardaǵy joǵary júıke belsendiliginen tabylǵan barlyq kórsetilgen qubylystar mıdyń úlken jarty sharlarynyń qyrtysynyń júıke jasýshalarynyń qozǵyshtyǵynyń tómendeýimen baılanysty ı.p. Pavlov bizde gıpnozda jáne mı qyrtysynda sáýlelenýdiń tejelýine baılanysty oń tonýs tómendedi dep málimdedi. Tereń gıpnoz jaǵdaıynda, somnambýlızm dep atalatyn kezeńde usynysty júzege asyrý úshin eń jaqsy jaǵdaılar jasalady. Bul kezeńde adamnyń tolyq qozǵalmaıtyndyǵyna qol jetkizýge bolady, siz múshelerge kez-kelgen erekshe pozısıany, gıpnozǵa ushyraǵan adam uzaq ýaqyt boıy sharshaý qubylystarynsyz (katalepsıa jáne katatonıa kúıi) saqtaıtyn ártúrli tańqalarlyq pozısıalardy bere alasyz. Somnambýlalyq fazada keıde adamnyń minez-qulqyndaǵy óte tereń ózgerister týyndaýy múmkin, bul galúsınasıalardy jáne qabyldaýdyń basqa ózgeristerin, sondaı-aq erte jasqa, tipti balalyq shaqqa sáıkes keletin áreketter men áreketterdi engizý múmkindiginde kórinedi. Sondaı-aq, gıpnozǵa deneniń keıbir júıeleriniń fýnksıonaldyq kúıiniń ózgerýine ákeletin ártúrli tájirıbeler áser etýi múmkin ekendigi anyqtaldy, mysaly, júrek qyzmetin kúsheıtý nemese álsiretý, asqazan-ishek joldarynyń motorlyq jáne sekretorlyq fýnksıalaryn ózgertý, qandaǵy qantty, lıpoıdtar men hlorıdterdi joǵarylatý nemese tómendetý jáne t. b. somnambýlızm qubylystary úlken denelerdiń

qyrtysynda tejelý keńistiginiń birkelki emes bolýyna baılanysty. mı jarty sharlary. Sonymen qatar, titirkendirgish jáne tejeý prosesteriniń aımaqtary arasyndaǵy fýnksıonaldy aıyrmashylyq keıbir mı túzilimderi tolyǵymen tejelýmen qamtylǵan, basqalary ishinara tejelgen, al keıbireýleri odan múldem bos jáne oıaý kúıde bolady. Adamnyń gıpnozynyń jii kezdesetin qubylystary-bul úlken jarty sharlardyń uıqysyz jáne sergek bólimderge bólinýiniń nátijesi. Gıpnoz ásirese aıqyn túrde tikeleı uıqyǵa ketýi múmkin. Uıqynyń álsireýi jáne uıqydan oıanýǵa aýysý da sáıkes gıpnozdyq aralyq fazalarmen tolqyndy. Gıpnozdyq usynys qubylystary, ásirese ısterıadan zardap shegetin adamdarda aıqyn baıqalady, ony ı.p. Pavlov gıpnozdyq jaǵdaıdyń ártúrli fazalarynda turaqty dep sanady. Alaıda, ısterıkalyq naýqastardyń baıqalǵan joǵarylaýyna súıene otyryp, gıpnozdy ısterıamen sáıkestendirý durys emes, óıtkeni Dj.Sharko men onyń izbasarlary gıpnoz jasandy túrde týyndaǵan ısterıa dep sanaıdy. Emdik maqsatta V. M. Behterev, Iý. V. Kannabıh jáne t. b. gıpnoz kezinde mı qyrtysynyń úlken jarty sharlarynyń fýnksıonaldyq jaǵdaıyn zertteý ı. p. Pavlov gıpnozdyq tejelýdiń bıologıalyq rólin moıyndaýǵa ákeldi jáne gıpnoz ózin-ózi qorǵaý reflekteriniń biri bolyp tabylady, bul júıke aýrýlary úshin óte qaýipsiz dep aıtýǵa múmkindik berdi. júıeler fızıologıalyq shara.

"Stıgmalar, stıgmattar (grek tilinen – stigma, stigmatos – ıneksıa, tyrtyq, daq, belgi)-teriniń qyzarýy, kógerýi nemese jaralary, keıbir tereń senýshilerdiń denesinde eriksiz paıda bolady, Kıeli kitap mıfi boıynsha aıqyshqa shegelengen Másihtiń ter-jańa táji men tyrnaqtarynan jaralary bolǵan jerlerde. Stıgmalardyń paıda bolýyn shirkeý ǵajaıyp dep sanady jáne dinı fanatızmdi qozdyrý úshin qoldanyldy. Qazirgi ǵylym stıgmatızasıanyń negizinde Ózin-ózi gıpnozǵa beıimdiliktiń joǵarylaýy jáne ısterıamen aýyratyn naýqastarǵa tán sezimtaldyq ekendigi anyqtaldy. Usynys pen ózin-ózi gıpnozdyń áserinen teriniń ózgerý jaǵdaılary (oıdan shyǵarylǵan kúıik, oıdan shyǵarylǵan kógerý jáne t.b.) medısınada belgili jáne deneniń ár bóligi júıke ótkizgishterimen julyn jáne sýbkorteks arqyly mı qyrtysymen baılanysqandyǵymen túsindiriledi. Belgili bir jaǵdaılarda júıke júıesiniń qalypty jaǵdaıyndaǵy ózgerister teriniń qyzarýy nemese isinýi jáne basqa da aýytqýlarmen kórinetin tinderdegi metabolıkalyq prosesterdiń buzylýyna ákelýi múmkin. Bul mehanızm stıgmattardyń negizinde de jatyr "(Tıhomırov A. E. sózderdiń shyǵý tegi jáne qabyldaıdy. Sýym týraly ǵylym," Ridero", Ekaterınbýrg, 2017, b.138-139).

Keıbir jaǵdaılarda Gıpnoz, uıqy sıaqty, qalpyna keltirýge, júıke belsendiligin jaqsartýǵa kómektesedi. Qysqa merzimdi gıpnozdyq jaǵdaıdyń nátijesinde mı qyrtysynyń qyzmeti jaqsarady, assosıatıvti prosester jeńildeıdi, zeıin men este saqtaý fýnksıalary artady. Gıpnozdyq tejelý deneniń tinderi men júıelerindegi ómirlik mańyzdy prosesterdi qalpyna keltirýge kómektesedi, sharshaǵan bulshyqetterdiń jumysyna tyrysady. Gıpnoz qubylystaryn egjeı-tegjeıli taldaý gıpnozdyq kúılerdiń buryn jumbaq qubylystaryn alǵash ret ǵylymı negizdeýge múmkindik berdi. Gıpnoz fazalarynyń ashylýy ártúrli aýrýlarda jii baıqalatyn uıqynyń buzylýyn túsinýge jáne utymdy emdeýge yqpal etti. Pavlovtyń uıqy jáne gıpnoz týraly ilimi júıke jáne psıhıkalyq aýrýlardaǵy joǵary júıke qyzmetiniń tereń buzylystaryn durys túsinýge ǵylymı negiz beredi jáne olardy emdeýdiń tıimdi ádisterin tabýǵa kómektesedi.

Gıpnozdy ortalyq júıke júıesiniń organıkalyq zaqymdanýynsyz negizinen fýnksıonaldy júıke aýrýlaryn emdeýde qoldanýǵa bolady. Olarǵa obsessıvti jaǵdaılar, ısterıa jáne t.b. alkogolızm men nashaqorlyqty emdeýde gıpnoz sátti qoldanylady. Gıpnoz psıhozdarmen, ásirese delırıımen, sondaı-aq patologıalyq sıpatqa ıe gıpnozǵa tartylǵan kezde qarsy bolady. Gıpnozdyq usynys akýsherlik tájirıbede bosanýdy analgezıalaý maqsatynda, sondaı-aq hırýrgıa men stomatologıada keńinen qoldanylady. Tıisti gıpnozdyq usynystyń kómegimen keıbir teri aýrýlaryn emdeýdiń qolaıly jaǵdaılary sıpattalǵan.

Gıpnozdy emdik maqsatta júrgizý ádistemesi óte alýan túrli. Kóbisi gıpnozǵa ushyraǵan adamnyń betine nemese bet pen deneni jeńil sıpaý arqyly ótkiziletin úzindilerdi paıdalanady. Taǵy bir ádis-jyltyr zatty kózben uzaq ýaqyt bekitý. Negizgi ádis-damyp kele jatqan uıqyshyldyq týraly ıdeıalardy aýyzsha usyný. Bul ádispen naýqas tynysh, birkelki, monotondy daýyspen uıyqtaıtynyna, ony uıyqtap jatqanyna, uıyqtap jatqanyna sendiredi.

Gıpnoz tarıhynan

Gıpnoz jáne gıpnoz sózderi ekeýi de neırogıpnoz (júıke uıqysy) termınınen shyqqan, olardyń barlyǵyn 1820 jyldary Eten Felıks D ' Henın de Kúvıler oılap tapqan. Gıpnoz termını ejelgi grek tilinen shyqqan hπνος Gıpnos," uıyqtaý", jáne jurnaq-ωσις-osis, nemese οτπνόω gıpnýo," uıyqtaý " (negiz aorıst hypnōs-) jáne jurnaq-is. Bul sózderdi aǵylshyn tilinde 1841 jyly shotlandıalyq hırýrg Djeıms Breıd (keıde qate esepteıdi) tanymal etti. Breıd óz tájirıbesin Frans Mesmer men onyń izbasarlary jasaǵan ádiske negizdedi (ol "mesmerızm" nemese "janýarlar magnetızmi" dep ataldy), biraq prosedýranyń qalaı jumys isteıtini týraly teorıasymen erekshelendi. Ejelgi ýaqytta Reseıde gıpnoz "sıqyr" dep ataldy, al gıpnozǵa ushyraǵan adamdar "sıqyrly" nemese "sıqyrly"dep ataldy.

Katolık monahy Abat Farıa Frans Mesmerdiń jumysyn jalǵastyra otyryp, gıpnozdy ǵylymı zertteýdiń bastaýshylarynyń biri boldy. Gıpnozdy "Janýarlar magnetızmi" arqyly júzege asyrady dep málimdegen Mesmerden aıyrmashylyǵy, Farıa bul tek usynys kúshiniń arqasynda jumys isteıdi dep sendi. Kóp uzamaı gıpnoz zamanaýı medısına álemine jol taba bastady. Gıpnozdy medısına salasynda qoldaný ellıotson jáne Djeıms Esdeıl sıaqty hırýrgtar men terapevtterdiń jáne gıpnozdyń bıologıalyq jáne fızıkalyq artyqshylyqtaryn ashýǵa kómektesken Djeıms Breıd sıaqty zertteýshilerdiń arqasynda tanymal boldy. Onyń eńbekterine sáıkes, Breıd gıpnoz, Neırıpnologıa (1843) týraly alǵashqy jarıalanymy shyqqannan keıin kóp uzamaı ártúrli Shyǵys medıtasıa tájirıbeleri týraly esepterdi estı bastady. Ol alǵash ret osy shyǵys tájirıbeleriniń keıbirin maqalalar serıasynda talqylady sıqyr, mesmerızm, gıpnotızm jáne t. b., tarıhı jáne fızıologıalyq turǵydan. Ol óziniń gıpnoz praktıkasy men ındýıstik ıogıkalyq medıtasıanyń ártúrli formalary men basqa da ejelgi rýhanı tájirıbeler, ásirese erikti jerleý jáne adamnyń aıqyn uıyqtaýy arasynda uqsastyqtar jasady. Breıdtiń bul tájirıbelerge degen qyzyǵýshylyǵy onyń dabıstan-ı Mazahıbti, "dinder mektebin", Shyǵys dinı rásimderiniń, nanymdary men tájirıbeleriniń keń aýqymyn sıpattaıtyn ejelgi parsy mátinin zertteýinen týyndaıdy. Ol osy qubylystarǵa berilgen transendentaldy nemese metafızıkalyq ınterpretasıany tolyǵymen joqqa shyǵarǵanymen, Breıd Shyǵys tájirıbeleriniń bul sıpattamalary onyń gıpnozdyń áserin basqa eshkimniń qatysýynsyz jalǵyz jasaýǵa bolady degen pikirin rastaıtynyn moıyndady (ol dáleldegendeı) 1841 jyly qarashada ótkizgen eksperımentterine qanaǵattaný úshin); ol kóptegen "metafızıkalyq" Shyǵys tájirıbeleri men óziniń "rasıonaldy" neırogıpnotızmi arasyndaǵy korrelásıany kórdi jáne mesmerısterdiń barlyq suıyq teorıalary men magnıttik tájirıbelerinen múldem bas tartty.

Avısenna (980-1037), parsy dárigeri, 1027 jyly "trans" (gıpnozdyq trans) kúıiniń sıpattamalaryn qujattady. Al gıpnoz medısınalyq qural retinde sırek qoldanylǵan; nemis dárigeri Frans Mesmer ony 18 ǵasyrda qaıta engizdi.

Frans Mesmer (1734-1815) ǵalamda adam aǵzasynyń densaýlyǵyna áser etetin "janýarlar magnetızmi" dep atalatyn magnıttik kúsh nemese "suıyqtyq" bar dep sendi. Ol emdeýdi bastaý úshin osy óriske áser etý úshin magnıttermen tájirıbe jasady. Shamamen 1774 jylǵa qaraı ol dál osyndaı áserdi sýbektiniń denesiniń aldyna qoldarymen syrǵytý arqyly jasaýǵa bolady degen qorytyndyǵa keldi, ony keıinirek "mesmerıkalyq ótkelder"dep ataıdy.

1784 jyly koról Lúdovık XVI-nyń ótinishi boıynsha Janýarlar magnetızmi jónindegi eki koróldik komısıaǵa belgili bir Charlz D ' Eslonnyń (1750-1786), Mesmerdiń narazy shákirti, "Janýarlar magnetızminiń", "magnıttik janýardyń" bolýy týraly (metaforalyq emes) málimdemelerin tergeý (bólek) tapsyryldy. jáne fızıkalyq "magnıttik suıyqtyq", "magnıttik suıyqtyq". Zertteýshilerge ǵalym Antýan Lavýaze, elektr jáne jerdegi magnetızm boıynsha sarapshy Bendjamın Franklın jáne aýyrsynýdy basatyn sarapshy Djozef-Ignas Gılotın kirdi.

Komısıa músheleri D ' Eslonnyń tájirıbesin zerttedi; jáne olar Mesmerdiń "emdelýi" shynymen de "emdelý" ekenin sózsiz moıyndaǵanymen, olar Mesmerdiń osy "emdeýdiń"bastamashysy bolǵanyn (nemese bolmaǵanyn) zerttegen joq. D ' Eslon prosedýralaryn zertteý barysynda olar eksperımenttik hattamalaryn Lavýaze jasaǵan randomızasıalanǵan baqylanatyn zertteýlerdiń keń serıasyn júrgizdi,

sonyń ishinde "jalǵan" jáne "shynaıy" prosedýralardy qoldaný jáne eń bastysy, zertteýshilerge de, olardyń sýbektilerine de "kóz baılaýdy" birinshi ret qoldaný.

Olardyń tergeýleriniń nátıjesinde eki komısıa da D ' Eslonnyń boljamdy "janýar magnetızminiń" de, onyń boljamdy "magnıttik suıyqtyǵynyń" da mańyzdy fızıkalyq tirshiligi týraly málimdemesin rastaıtyn eshqandaı dálel joq degen qorytyndyǵa keldi; jáne bul proseste olar baıqaǵan barlyq áserlerdi fızıologıalyq (metafızıkalyq emes) tikeleı jatqyzýǵa bolatynyn anyqtady) is-áreketke, atap aıtqanda, eksperımentaldy túrde baıqalatyn barlyq qubylystar tikeleı "baılanysqa", "qıalǵa" jáne (nemese) "elikteýge"jatqyzylýy múmkin. Aqyrynda Mesmer Parıjden ketip, Venaǵa oralyp, mesmerızmmen aınalysty. Fransýz komıtetiniń tujyrymdaryna súıene otyryp, "shotlandtyq aqyl-oı mektebiniń" yqpaldy akademıalyq fılosofy Dýgald Stúart dárigerlerdi óziniń "adam aqyl-oı fılosofıasynyń elementterinde" (1818) "Janýarlar magnetızminiń" tabıǵattan tys teorıasyn "jalpy maǵynaǵa", fızıologıa men psıhologıa zańdaryna negizdelgen jańa ınterpretasıamen almastyrý arqyly mesmerızm elementterin qutqarýǵa shaqyrdy. Breıdtiń kezinde Shotlandıanyń jalpy aqyl mektebi akademıalyq psıhologıanyń basym teorıalaryn usyndy, al Breıd óziniń barlyq jazbalarynda osy dástúrdiń basqa fılosoftaryna silteme jasaıdy. Sondyqtan Breıd mesmerızm teorıasy men praktıkasyn qaıta qarap, óziniń gıpnoz ádisin aqylǵa qonymdy balama retinde jasady.

Breıd "rasıonaldy mesmerızm" ataýymen qysqasha oınaǵanyna qaramastan, saıyp kelgende, ol óziniń kózqarasynyń erekshe aspektilerin atap ótýge sheshim qabyldady, óziniń búkil mansabynda tabıǵattan tys kúshterdi týdyrǵan tájirıbelerdi joqqa shyǵarý úshin beıresmı eksperımentter júrgizdi jáne onyń ornyna usynys pen shoǵyrlaný sıaqty ádettegi fızıologıalyq jáne psıhologıalyq prosesterdiń rólin kórsetti baıqalǵan áserlerdi alýda nazar aýdaryńyz.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.